

FUŠ – Film u školi predstavlja film

TITINA – AVANTURA NA SJEVERNOM POLU

studeni 2023.

PODACI O FILMU

Izvorni naziv: *Titina*

Zemlja i godina proizvodnje: Norveška, Belgija, 2022.

Trajanje filma: 91'

Žanr: obiteljski, animirani

Režija: Kajsa Næss

Scenarij: Kajsa Næss, Per Schreiner

Fotografija: Cecilie Semec

Crtač likova: Siri Dokken

Umjetnička redateljica: Emma McCann

Redateljica animacije: Marie-Laure Guisset

Montaža: Anders Bergland, Jens Christian Fodstad, Žaklina Stojčevska

Originalna glazba: Kåre Vestrheim

Producenti: Lise Fearnley, Tonje Skar Reiersen, Viviane Vanfleteren

Produkcija: Mikrofilm AS, Vivi Film

Najava filma: <https://www.youtube.com/watch?v=ClfzHiK9ef4>

Prikladno za uzrast: 6 do 12 godina

Ključni pojmovi: znanost, znanstvenici, otkrivanje Sjevernog pola, daleka putovanja, odnos prema životinjama, pustolovina, povjesna otkrića

Korelacija s nastavnim predmetima: Priroda i društvo, Likovna kultura

FESTIVALI I NAGRADE

Nagrada žirija za izvrsnost – Filmski festival u Tokiju 2023.

Nagrada „Karel Zeman“ – posebno priznanje za najbolji vizualni koncept u dugometražnom filmu u kategoriji filma za djecu i Nagrada dječjeg žirija za najbolji dugometražni film u kategoriji filma za djecu - Filmski festival u Zlinu 2022.

Filmski festival Giffoni, Italija, 2023.

Međunarodni festival animiranog filma u Annecyju, 2023.

Međunarodni filmski festival „Love & Anarchy“ u Helsinkiju, 2023.

Međunarodni festival animiranog filma u Stuttgartu, 2023.

REDATELJICA KAJSA NÆSS

Kajsa Næss (1970.) studirala je na Akademiji filmskih umjetnosti u Oslu 1993. godine, nakon čega upisuje studij animacije na Sveučilištu u Voldi. Po završetku studija utežjuje animacijsku produkcijsku tvrtku Mikrofilm AS s Lise Fearnley, gdje radi kao redateljica, scenaristica, animatorica i producentica. Filmovi Mikrofilma prikazivani su na brojnim festivalima, u Norveškoj i u inozemstvu, a osvojili su i nekoliko nagrada, uključujući i Oscara za najbolji animirani kratki film – *Danski pjesnik* (Torill Kove, 2006). Napisala je, režirala, animirala i producirala više animiranih i igralih kratkometražnih i dokumentarnih filmova, reklama i glazbenih spotova od kojih se ističu *To ovisi o tebi* (2013.) i *Dekonstrukcijski radnici* (2008.). *Titina* je njezin prvi animirani dugometražni film.

KRATKI OPIS RADNJE

Animirani film *Titina: Avantura na Sjevernom polu* zabavna je i uzbudljiva priča o gotovo zaboravljenom putovanju – otkriću Sjevernog pola cepelinom koje se dogodilo 1926. godine. Film je zabavan i šarmantan portret absurdnih avantura i ljudskih emocija, sve prikazano kroz oči malog terijera imena Titina.

Talijanski kreator cepelina Umberto Nobile uživa u mirnom životu sa svojim voljenim psićem Titinom, koji ga je šarmirao kada ga je odlučio spasiti na ulicama Rima. Jednoga dana norveška istraživačka superzvijezda Roald Amundsen pozove Umberta i naručuje izgradnju cepelina da bi osvojio Sjeverni pol. Nobile u tomu vidi priliku da se i on upiše u povijest. Sa sobom povede Titinu te njih troje krenu u ekspediciju na posljednje neotkriveno mjesto na Zemlji. Njihova potraga je uspješna, ali kao posljedica iste izbjije svađa između dvojice istraživača o tomu tko će preuzeti slavu...

REKLI SU O FILMU

Titina nije ni dokumentarac niti biografski film koji se bavi detaljima, ali je beskrajno šarmantan.

Mariló Delgado / Espinof

Zadivljujuća priča o nevjerljivim izumima, odvažnim ekspedicijama, nesebičnoj odanosti i važnosti ljudskih sjećanja ispričana s iskrenošću i dozom ironije.

St. Sebastian / letterboxd.com

ZANIMLJIVOSTI

- Proces nastanka filma trajao je čak osam godina, jer ovo djelo nije snimljeno digitalnom animacijom, kao što je to slučaj s većinom današnjih animiranih filmova, nego je sve isključivo crtano ručno. Iza filma stoje veliki norveški producijski studio Mikrofilm i belgijski koproducent, studio Vivi Film. Mikrofilm je kompanija koja je 2006. producirala kratki animirani film *Danski pjesnik*, koji je osvojio Oscara u toj kategoriji, a Vivi Film je do sada imao dvije animacije nominirane za Oscara u kategoriji dugometražnog animiranog filma - *The Triplets of Belleville* iz 2003. i *The Secret of Kells* iz 2009. godine. Riječ je, također, o jednom od najskupljih norveških animiranih filmova uopće - producijski budžet iznosio je 7,3 milijuna eura.
- Psić Titina dvadesetih je godina, nakon uspješno obavljene ekspedicije, postao slavan do te mjere da je posjetio Bijelu kuću i japanskog cara (gdje se pomokrio na tepih), a o njemu je napisana i posebna kolumna u New York Timesu.

RIJEČ REDATELJICE

Kao i svi Norvežani i nagrađivana redateljica Kajsa Næss čula je za legendarnog polarnog istraživača Roalda Amundsena i njegova postignuća, no kada je slučajno naišla na priču o cepelinu „Norge“ i otkriću Sjevernog pola, iznenadila se. Ne samo da nije bila upoznata s ovim aspektom Amundsenovih avantura, nego ju je dojmila i prisutnost malog psa na ekspediciji.

*Slučajno sam nabasala na ovu priču. Bio sam iznenađena što već nisam čuo za nju jer je to bio veliki medijski događaj 1920-ih, a cepelin je bio pravi spektakl. No, s vremenom je sve to nestalo u povijesti, a većina Norvežana danas ne zna kako je Amundsen umro odnosno da je nestao tražeći **Umberta Nobilea**. Dakle, iako je sam Amundsen ikona, ovaj dio njegova života manje je poznat. Prisustvo Titine još je jedna stvar koja me privukla ovoj priči. Kao Norvežani, svi znamo da ako dovedete pse u polarnu regiju, oni moraju raditi ili biste ih trebali moći pojesti. Arktik nije mjesto za male pse. Zašto biste doveli kućnog ljubimca na takvo mjesto? To mi je bilo jako čudno i to je ovu priču učinilo zanimljivom: kako je zapravo funkcionalo imati malenog psa koji putuje cepelinom. I sam me cepelin očarao onako velik, krhak i čudan. Slika cepelina u odnosu na polarni krajolik dobro je funkcionala u kombinaciji s malim psom.*

Imajući na umu okvir priče, Næss se obratila nagrađivanom scenaristi Peru Schreineru, koji joj je predložio da napraviigrani film. Za Næss je bilo važno da se film usredotoči na likove i emocije, gradeći dramu u međuljudskim odnosima, umjesto da priča standardnu herojsku priču o ljudima koji osvajaju prirodu. Gledanje događaja iz Titine perspektive omogućilo je novi način povezivanja s pričom, čineći je i složenijom i pristupačnijom.

Imamo već jedan klasičan način priповijedanja ovakvih priča na filmu, s junacima koji rade izazovne stvari, ali ja nisam željela ispričati takvu priču. Za mene je bilo zanimljivije što su donosili čudne izvore i imali složene odnose. Na primjer, u filmu ih više zanima svađa o tome tko ima najveću zastavu nego stvarno slavljenje otkrića Sjevernog pola. To je film o malim ljudima u velikom krajoliku. Svađali su se, bili tvrdoglavi, sebični. Imali su ljudske osjećaje s kojima se možemo poistovjetiti iz čega i proizlazi drama ovog filma. Titina kao promatrač omogućuje publici da vidi drugačije. Titina zapravo doživljava prirodu i krajolik, dok muškarci ne obraćaju pažnju, jer su prezauzeti međusobnim natjecanjem. Ona ima svoju avanturu paralelnu s njihovom.

Tijekom produkcije, Næss se preselila u Belgiju kako bi mogla izravno raditi s producijskim timovima u Bruxellesu i Gentu. Ona i redateljica animacije Marie-Laure Guisset imale su na umu vrlo specifičan stil animacije, inspiriran filmovima Jacquesa Tatija i Wesa Andersona:

Mnogi klasični 2D animatori obučeni su za raskošan stil, s puno pokreta u svakom kadru. Naučili su sve vrste pravila o funkcijama kao što su ease-in i ease-out, i sekundarnoj radnji i žele koristiti sve te tehnike. Tražili smo od njih da budu vrlo suzdržani, u samo jednom lagom pokretu ruke ili okretanju glave, a nekim animatorima je to bilo prilično teško. Naravno, postoje neki likovi koji su više karikaturni i imaju svoje stilove kretanja. Mussolini je, primjerice, pretjeraniji u svom

izražavanju, pa je za animatore, koji su navikli na takvu vrstu kretanja, bilo scena u kojima su stvarno mogli dati sve od sebe i zabaviti se. Zapravo prilično dobro funkcionira s obuzdanijom animacijom glavnih likova, naglašavajući razlike među njima i dopuštajući publici da razmisli što bi te razlike mogle značiti. Budući da sam se nalazila na licu mjesta, mogla sam blisko surađivati s Marie-Laure Guisset, redateljicom animacije, koja je stvarno razumjela ovaj pristup i napravila sjajan posao odabirom animatora. Zaista su unijeli puno emocija u svaki kadar takvim suzdržanim pristupom. Također, budući da sam bila tamo, mogla sam izravno komunicirati s animatorima, a oni su mogli unijeti svoje ideje u rad. Kad radite s jako dobrim animatorima koji imaju puno iskustva i ideja, važno je biti otvoren prema tomu i vidjeti na koji se način to može iskoristiti. Jer njima pomaže činjenica da se osjećaju vlasnicima svoga rada umjesto da samo rade za nekoga. To je nevjerojatno važno kreativnim ljudima. A kao redatelju, s ovakvim načinom suradnje dobivate i besplatan bonus: pristup dodatnim idejama koje inače ne biste dobili.

Kako bi Kajsa Næss sažela bit filma?

Titina je film o malim osjećajima u ogromnom krajoliku. O dva razočarana čovjeka koji otkrivaju potpuno prazno mjesto i o kućnom psu koji je preživio da ispriča priču.

ISTINITA PRIČA

12. svibnja 1926. norveški polarni istraživač Roald Amundsen, talijanski inženjer zračnih brodova Umberto Nobile, Nobileov pas Titina i posada zračnog broda „Norge“ prvi su preletjeli Sjeverni pol. Brojni istraživači, uključujući i samog Amundsena, desetljećima su pokušavali doći do ove posljednje bijele točke na karti. U to vrijeme nitko nije znao što će pronaći na polu, a posebno u području između pola i Aljaske. Amundsen se nadoz da će to biti neistražena zemlja. Norvešku ekspediciju sponzorirali su pustolovni američki milijunaš Lincoln Ellsworth i norveška zaklada za aeronautička putovanja (Norsk Luftseiladsforening). Talijanska država predvođena Benitom Mussolinijem pristala

je prodati cepelin za 75.000 američkih dolara, a potom ga nakon ekspedicije otkupiti za 46.000 američkih dolara pa je Italija tako bila posredni pokrovitelj putovanja. Cepelin je Umberto Nobile osmislio prije Amundsenovih planova, ali ga je modificirao za let u arktičkim uvjetima. Službeni naziv ekspedicije bio je „Transpolarni let Amundsen-Ellsworth-Nobile“, ali u popularnom je tisku nosio naziv „Od Rima do Nomea“. Pozornost medija bila je ogromna, a Titina je postala zvijezda. Tijekom ekspedicije vodila je vlastiti dnevnik u The New York Timesu.

Cepelin je 11. svibnja poletio s norveškog otoka Svalbarda i drugoga dana stigao na Sjeverni pol. Bez ljudi i infrastrukture na zemlji bilo je nemoguće sletjeti zračnim brodom pa su preko ove zemljopisne znamenitosti preletjeli, bacajući zastave kroz prozor kako bi obilježili osvajanje. Ispostavilo se da se pol sastoji samo od plutajućeg leda, a između pola i Aljaske također nije bilo kopna. Zbog lošeg vremena, zračni brod „Norge“ srušio se u Telleru, a ne u Nomeu na Aljasci. Ekspedicija je i dalje bila triumfalna, ali su nakon nje Amundsen i Nobile upali u javnu svađu oko slave. Nobile je osnovao drugu ekspediciju kako bi ponovno otišao do Sjevernog pola u zračnom brodu „Italia“. Službeni razlog bio je provođenje znanstvenog istraživanja, no uvriježeno je mišljenje da se Nobile želi iskupiti i dokazati da je sposoban dosegnuti pol bez Norvežana. Godine 1928. bio je spremjan s cijelom talijanskom posadom (i jednim Švedaninom i jednim Čehom), uz potporu talijanske kraljevske mornarice i grada Milana. Mornaricu je naravno kontrolirao Mussolini, a budući da je bio komunist, savezništvo s fašističkim diktatorom moralno je biti težak zadatak za Nobilea.

Toga se puta dogodila katastrofa. Cepelin „Italia“ stigao je do Sjevernog pola, no na povratku na Svalbard zateklo ih je užasno nevrijeme. Cepelin se srušio na udaljenom Arktiku, a balon je s ljudima

odbačen u sigurnu smrt. Osam članova posade je umrlo, a Nobile je slomio nogu, rebra i lubanju. Nobile, Titina i ostali preživjeli proveli su šest tjedana nasukani na ledu, dok su bile organizirane brojne operacije spašavanja. Sudjelovale su potrage iz mnogih zemalja, a Amundsen je također želio pridonijeti potrazi. Na kraju mu je odbijen pristup službenoj norveškoj operaciji, no uspio je dobiti francusku podršku i odletio je s posadom od četiri Francuza i jednim norveškim avijatičarem. Isplovili su iz norveškog Tromsøa i krenuli prema Svalbardu. Nitko prije nije preletio ovu udaljenost, a hidroavion Latham 47 možda nije bio pogodan za tako ekstremno putovanje. Najvjerojatnije su uletjeli u nevrijeme i nešto je pošlo po zlu. Amundsen, njegova posada i zrakoplov su se izgubili i nikada nisu pronađeni.

Nobile i Titina su, napisljeku, odletjeli zrakoplovom i to prije ostalih članova posade i protiv Nobileove volje. On je želio ostati sa svojim ljudima, ali je Mussolinijevo naređenje bilo da se Nobile izvuče. Posljedično, Nobilea su ismijavali u tisku, okrivljavali za Amundsenovu smrt i napuštanje svojih ljudi. Njegovu preživjelu posadu kasnije je spasio ruski ledolomac. Titina je bila prva životinja koja je postala međunarodna super zvijezda. Nakon što je stekla slavu 1926., posjetila je Japan, bila je pozvana u Bijelu kuću i obišla Hollywood.

LIKOVİ

TITINA

Sićušna terijerka Titina prava je šarmerica i sve svoje emocije otkriva nepogrešivim psećim govorom tijela. Ovaj pragmatični pas namjerno očara Nobilea koji je spašava od surovog života na ulicama Rima i daje joj ime po ovoj hit pjesmi:

<https://www.youtube.com/watch?v=fzbudwJy9aU>

Titina voli udobnost i dobre stvari u životu, koje bez zadrške konzumira i uživa. Kad je Nobile udomi, ima sve što joj treba: hranu, sklonište i ljubav. Nema nimalo entuzijazma za dramatične ekspedicije i potpuno je neprikladna za polarne avanture.

UMBERTO NOBILE

Nobile je pametan i pomalo mekan tip. Voli jazz glazbu i udobnost. San mu je bio postati pilot, ali je zbog niskog rasta završio je kao inženjer zračnog broda. On je čovjek koji svoju profesiju obavlja samouvjereni i majstorski. Iako je poznat po svojim velikim tehničkim vještinama, možda ne dobiva divljenje koje zасlužuje. Strastven je i istinski vjeruje da se gotovo sve može riješiti zračnim brodovima. Moderan je, intelektualni tip s velikim interesom za umjetnost i politiku, načitan i sofisticiran, nježan i osjećajan. Voli Titinu i nezamislivo mu je otići nekamo bez nje, taman to bilo i na Sjeverni pol.

ROALD AMUNDSEN

Amundsen je svjetski poznat polarni istraživač. Njega vodi opsesija da bude prvi tamo gdje nijedan čovjek prije nije bio. Njegova ambicija ne poznaje granice i neće dopustiti da mu se išta nađe na putu. Amundsen je neustrašiv, tvrdoglav, odlučan, ali i razmišlja uskogrudno. Čini se da je velikodušan čovjek, pošten i principijelan, ali uvjek gleda naprijed i ne primjećuje nužno osjećaje drugih ljudi.

ZADACI PRIJE GLEDANJA FILMA

- Jeste li već čuli za priču o Titini?
- Jeste li čuli za Roalda Amundsena?
- Istražite dublje Amundsena i njegovo stvarno putovanje na Južni pol (1911.) i Sjeverni pol (1926.).
- Locirajte na karti Sjeverni pol, Arktik, Norvešku, Aljasku i Italiju. To su glavne geografske točke filma koje može biti zanimljivo imati pri ruci i prije gledanja filma.
- Koje životinje žive na Južnom, a koje na Sjevernom polu?
- Koje se zemlje nalaze oko Sjevernog pola i Arktika.

ZADACI NAKON GLEDANJA FILMA

Film govori o nepokolebljivom prijateljstvu psa i čovjeka, avanturi zvanoj život i vječno teškom trenutku kada se svi moramo rastati. Istodobno, nudi nam uvid u to kako se odlučujemo ponašati jedni prema drugima i prema prirodi, kakve to posljedice može imati te na vrata koja nam se na tom putu otvaraju i zatvaraju. U predgovoru filma možemo pročitati da je on „Uglavnom temeljen na stvarnim događajima“. Razmislite što ova rečenica znači za doživljaj filma. Kako je tumačite? Daje li vam neka posebna očekivanja od filma? Postavlja li pitanja?

Jedan dio filma za koji pouzdano znamo da je istinit je činjenica da je Nobile usvojio uličnog psa i nazvao ga Titina. U filmu je njihov neočekivani susret prikazan kao „ljubav na prvi pogled“. U tom se susretu pobliže se upoznajemo i s likom Nobilea i Titine.

- **Tko su ovo dvoje i imaju li išta zajedničko?**
- **Što mislite, zbog čega se tako dobro slažu i postaju tako dobri prijatelji?**
- **Razmislite na koji su način likovi predstavljeni jedni drugima i nama u publici.**
- **Koje zvukove čujete tijekom njihova susreta? Ima li glazbe?**
- **Što vam zvuk govori o susretu i likovima?**
- **Kako Nobile i Titina reagiraju nakon što uspostave kontakt očima?**

Nakon što je Nobile dao Titini mali komad svog povrća iz vrećice za ručak i pozdravio se, Titina otrči za njim. Nakon nekog vremena Nobile shvaća da je Titina beskućnica i prvi je put pogladi po glavi. Ubrzo Titina postaje dio Nobileove obitelji. Velik je to i radostan dan za obitelj, ali možda još veći za Titinu, koja je konačno pronašla dom.

- **Što mislite, zbog čega se Titina odvažila slijediti Nobilea?**
- **Što mislite, što bi se dogodilo da nije stao i odlučio odvesti Titinu kući?**

Filmska je ekipa radila nekoliko godina na ovome filmu koji se sastoji od 94.000 ručno izrađenih crteža. Ilustratorica Siri Dokken nacrtala je glavni dizajn za likove u filmu, koji su kasnije obrađeni u suradnji s drugim ilustratorima zaduženima za skiciranje, boje i pokretanje crteža. Kada govorimo o dramaturgiji i razvoju likova u filmu, protagonist se često naziva „junakom“ ili „junakinjom“. To ne mora uvijek značiti da glavni lik odlazi na duge pustolovne ekspedicije ili čini velika djela bilo koje vrste. Može značiti i da lik prolazi kroz neku vrstu unutarnjeg putovanja, a ponekad se može raditi i o kombinaciji ovo dvoje. Protagonist tijekom putovanja prolazi velike i male, vidljive i nevidljive prepreke i može naučiti nešto novo ili steći nove uvide koji ga često odvedu u novom smjeru. U *Titini* nije sasvim jasno tko ima glavnu ulogu u filmu. Je li to Titina, Umberto ili Nobile? U filmu doživimo putovanje kroz Titine oči, ona je, kao i gledatelj, promatrač i suputnik Nobilea i Amundsena.

- Što mislite tko ima glavnu ulogu u filmu?
- Što mislite, što Titina nauči tijekom filma?
- Koje emocije pokazuje tijekom filma? Kada se, na primjer, uplaši, ljuti, rastuži, veseli ili je znatiželjna? Kako to pokazuje? Odražava li možda osjećaje drugih ljudi?

U mnogim je animiranim filmovima uobičajeno je da životinje govore istim jezikom kao i ljudi, poput životinja u filmovima *Madagaskar* (2005.), *Ledeno doba* (2002.) ili *Knjiga o džungli* (1967.). Međutim, Titina ostaje pas kakvog poznajemo u stvarnom životu. Čujemo samo stvarne zvukove i nema hrvatskih riječi. Čitamo Titinin govor tijela, slušamo njezine zvukove i pratimo njezin pogled. I već samim time puno razumijemo.

- Što mislite kako to što Titina ne govori ljudskim glasom funkcioniра na filmu?
- Biste li htjeli da Titina govori kao i ljudi?
- Prepoznajete li komunikaciju između pasa i drugih životinja u stvarnom životu?
- Razumiju li psi sve što mi ljudi govorimo i radimo?

Jedna od prednosti animiranog filma je ta što nudi mogućnosti prikazivanja stvari koje se obično ne mogu vidjeti ili snimiti u stvarnom životu. Može se, na primjer, raditi o vizualizaciji nečijih fantazija, snova ili o vidljivim osjećajima i raspoloženjima. Možda animacija na ovaj način može biti dodatno korisna za približavanje unutarnjem svijetu životinja. U *Titini*, između ostalog, vidimo kako ona doživljava neke snene i halucinantne epizode nakon udisanja plina helija koji pogoni zračni brod.

U toj se epizodi dodatno možemo približiti liku Titine i njezinom subjektivnom doživljaju ekspedicije. Ovaj prizor sna obilježen je i glazbom.

- Prepoznajete li glazbu u ovoj sceni?
- Možete li se sjetiti drugih scena u filmu u kojima animacija prikazuje nešto što bi u stvarnosti moglo biti teže snimiti?

„Smrdiš na češnjak“, „Ptičji mozgu“, „Smrdiš na ribu“, „Kite“, „Žderaču pizze“....tako zvuči svađa između Amundsena i Nobilea, svađa oko toga tko je prvi otkrio Sjeverni pol i koja eskalira kada se pokaže da su obojica jednako tvrdoglavi i ponosni. Nekadašnji prijatelji postaju jedni drugima neprijatelji i Nobile uskoro započinje vlastitu ekspediciju. Utrka tko će prvi kročiti na Sjeverni pol odražava kako borbe za moć među nacijama mogu eskalirati i uništiti dobre odnose. Ovdje se za prvo mjesto natječu norveška i talijanska zastava. Podsjeća to na odmjeravanje snaga nacija u raznim sportskim događajima koje viđamo i danas, poput Svjetskog prvenstva u nogometu ili nekog drugog popularnog sporta.

- **Možete li se prisjetiti nekoliko aktivnosti, događaja ili događaja u kojima se različite zemlje natječu jedna protiv druge?**
- **Što mislite, kako Titina doživljava Nobileovo novo putovanje u usporedbi s prvim putovanjem na Sjeverni pol?**
- **Razmotrite spremnost ljudi i zemalja da se natječu jedni protiv drugih. Što navodi zemlje da se natječu jedna protiv druge? Zašto mislite da postoje državne granice? Što bi se dogodilo da nema državnih granica?**
- **Što mislite kako ovaj sukob utječe na Nobileov karakter? Mijenja li se na bilo koji način u odnosu na to kakav je bio na početku filma?**

Povjesnom svađom između Amundsena i Nobilea, film ističe neke od ljudskih faktora koji mogu stati na put prijateljstvu i dobroj suradnji. Za razliku od očitog prijateljstva između Titine i Nobilea, odnos između Amundsena i Nobilea doživljava ozbiljan zaokret. Nobile i Amundsen ujedinjuju se u zajedničkom projektu leta na Sjeverni pol, ali tijekom putovanja taj odnos puca.

- **Razmotrite kada su Nobile i Amundsen prvi put postali neprijatelji. Što se tada događa u filmu? Što mislite, postoji li nešto posebno što izaziva sukob?**
- **Možete li se sjetiti bilo čega u filmu što prikazuje Nobilea ili Amundsena kako žale ili pokušavaju ponovno postati prijatelji?**

I ljudi i životinje su znatiželjna bića. Stoga nije neuobičajeno da se upustimo u razne vrste istraživačkih putovanja koja donose vitalnost i radost, poput Nobilea i Amundsena. Na kraju filma Nobile naglašava da je upravo Titina bio prvi pas na Sjevernom polu, a možda i najveći istraživač. Psi i druge životinje često su pratili ili koristili kao pomoć ljudima na raznim putovanjima i projektima kroz povijest. Poznajete li još kojeg poznatog psa koji je ušao u povijest?

Na prvom Titininom putovanju na Sjeverni pol, kada je fotografiranje završeno i posada se povukla, Titina se igra na ledu i promatra Arktički ocean. Odjednom ispod leda otkriva velikog kita za kojim veselo trči.

- **Kako doživljavate Amundsena i Nobilea na njihovom putovanju na Sjeverni pol u usporedbi s Titinom? Možemo li nešto naučiti od Titine?**
- **Što mislite, je li na Arktiku potpuna tišina? Razmislite kako to zvuči dok Titina mirno sjedi na ledu.**
- **Sjećate li se koje ste životinje vidjeli u filmu? Jeste li vidjeli polarne medvjede?**

Tijekom putovanja prema Svalbardu i Sjevernom polu, Titina i Nobile prolaze nekoliko europskih metropola.

- **Možete li se prisjetiti koji su to gradovi?**
- **Prepoznajte li znamenite građevine?**
- **Odaberite jedan od gradova i doznačite kako izgleda danas.**

CEPELIN

Cepelin je vrsta zračnoga broda odnosno upravljive letjelice lakše od zraka. Nazvan je prema njemačkom konstruktoru Ferdinandu von Zeppelinu i bio je prvi zračni brod koji je služio u komercijalne svrhe. Prvu takvu letjelicu Zeppelin je sagradio kod Friedrichshafena na Bodenskom jezeru. Nosila

je oznaku LZ 1, imala obujam od 11 300 m³, duljinu 128 m, brzinu 32 km/h i dva motora od 11 kW. Poletjela je 1. VII. 1900. i imala sve odlike budućih cepelina, kojih je bilo više od stotinu. Između dva rata građeni su osobito veliki cepelini za prekoceanske letove, među njima LZ 126 (sagrađen 1924), LZ 127 (»Grof Zeppelin«) te, najveći ikada sagrađeni, LZ 129 (»Hindenburg«) i LZ 130 (»Grof Zepellin II«). Brod LZ 127 preuzeo je, nakon oblijetanja Zemlje, liniju iznad južnog i sjevernog Atlantika. 1936. zamijenio ga je brod LZ 129 sve do katastrofnog požara 1937. kraj Lakehursta (SAD). U međuvremenu su se gradile i druge vrste zračnih brodova, a cepelina ima i danas. U SAD-u je 1997. poletio prototip novoga projekta, razvijenog u Njemačkoj, nazvan Hightech-Zeppelin ZNT namijenjen prijenosu putnika ili znanstvenim istraživanjima.

FILMSKA IZRAŽAJNA SREDSTVA

ANIMACIJA

Animirani film vrsta je filma u kojem se prikazuje crtež ili predmet u pokretu. Animirani film je audiovizualna umjetnost (slika + zvuk). Animirati znači oživiti neživo, pokrenuti ono što se samo po sebi ne kreće i dati mu dušu (uporabom crteža, lutaka, plastelina, pjeska...).

DOKUMENTARNI FILM

Kada film prikazuje priču onako kako se zapravo odvijala u stvarnosti i iznosi činjenice o aktualnoj temi, tada ga nazivamo dokumentarnim filmom. Kao i drugi žanrovi unutar filmskog medija, i dokumentarni film ima svoj stil koji prepoznajemo i povezujemo s određenim dokumentarcem. To mogu, primjerice, biti arhivske slike, fotografije stvarnih ljudi, intervjuji s različitim ljudima ili jasan *voice-over* (glas naratora). *Titina* koristi neke od ovih klasičnih dokumentarnih stilova, ali kao što znamo, *Titina* jeigrani animirani film koji posuđuje materijal od povijesnih događaja i ljudi. Primjer toga može se vidjeti na početku filma kada Titina i Umberto gledaju crno-bijeli dokumentarni film iz stvarne ekspedicije 1926. godine, uključujući stvarne fotografije Umberta i Titine. U dnevnoj sobi Umberta i Titine shvaćamo da oni svoju ekspediciju vide retrospektivno, kao što mi u publici gledamo animirani film temeljen na ovoj povijesnoj ekspediciji preuzetoj iz stvarnosti. *Titina* nas tako vodi u maštovitu avanturu u formi crtanog filma, dok dokumentarističkim elementima priča svoju priču.

- Što mislite kako elementi dokumentarnih snimaka i slika utječu na samu priču?
- Kakav učinak ima dokumentarac u inače animiranom filmu?
- Što mislite, zašto je redateljica odlučila oblikovati film na ovaj način?
- Postoji li nešto posebno u filmu što mislite da je istinito ili potpuno izmišljeno? Ako da, što?
- Razmislite o tome što glazba ili druga zvučna slika signalizira u odabranoj sceni ili filmu u cjelini. Koje instrumente možete čuti?
- Postoji li određena zvučna kulisa koja se ponavlja nekoliko puta tijekom filma? Razmislite kada se pojavljuje.
- Ima li Titina ili bilo koji od likova svoju prepoznatljivu melodiju?

IZVORI

<https://fivia.si/wp-content/uploads/2022/10/TITINA-International-Press-kit.pdf>

<https://www.ecfaweb.org/european-childrens-film-network/feature-films/?g=1&f=3018>

<https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=11251>

Rezervacije termina i dodatne informacije: Antonio Piljan, koordinator FUŠ-a
099 493 8354 / fus@kinovalli.net

Filmska ponuda i dodatne informacije: Nataša Šimunov, voditeljica Kina Valli
052 222 703 / info@kinovalli.net

Edukativni materijali: Ljiljana Kragulj

Kako bi Kino Valli poboljšalo produkciju kvalitetnih filmskih naslova za djecu i mlađe, voljeli bismo dobiti i povratnu informaciju učenika/ica, učitelja/ica i profesora/ica. Svoje osvrte i razmišljanja možete nam slati na fus@kinovalli.net.

Projekt FUŠ realiziran je uz potporu:

Hrvatski
audiovizualni
centar
Croatian Audiovisual Centre

European Children's
Film Association
Association Européenne du Cinéma
pour l'Enfance et la Jeunesse

